

TIDSSKRIFT FOR

BIAVL

DET ÅRLIGE BAD

LÆS SIDE 242

INDHOLD

- 235** Mjødens Dag
- 236** Orientering
- 238** Månedens arbejde
- 242** Det årlige bad
- 246** Vej bistaderne og undgå vintertab
- 249** Sådan laver du thymolstrimler til varroabekæmpelsen
- 252** Internationalt bisprog
- 256** Annoncer
- 261** Møder
- 263** Bien med de gyldne hoser

Sammen med dette nummer af tidsskriftet får du temahæftet "Sensorik for biavlere".

DET ÅRLIGE BAD
LÆS SIDE 242

INTERNATIONALT BISPROG
LÆS SIDE 252

Danmarks Biavlerforening
Nummer 8/2018 – 152. årgang
Oplag 6500
Layout og tryk Jørn Thomsen Elbo A/S

Udgivet af Danmarks Biavlerforening
Fulbyvej 15 · 4180 Sorø
dansk@biavl.dk · www.biavl.dk

Telefontid Mandag - torsdag kl. 9 - 14
Tlf. 57 86 54 70

Deadlines for indsendelse af
foreningsmeddelelser og annoncer, som ønskes bragt i:
September senest mandag den 27. august
Oktober senest tirsdag den 25. september
November senest torsdag den 25. oktober

Foreningsmeddelelser indtastes i kalenderen på
www.biavl.dk/medlemmer/arrangementer2
Annoncer bedes sendt til Rolf Tulstrup Theuerkauf på rt@biavl.dk

Tidsskrift for Biavl udkommer:
September Omdeles uge 38
Oktober Omdeles uge 42
November Omdeles uge 47

Lørdag den 29. september kl. 10.00 – 18.00

på Snoremark, Gundsøllevej 52, Tågerup, 4000 Roskilde

Danmarks Biavlerforening og mjødbryggeriet Snoremark har taget initiativ til at fejre Mjødens Dag på Mikelsdag, den 29. september. Indtil for et par hundrede år siden var det nemlig overalt i de nordiske lande en tradition, at høsten skulle fejres med at der blev skålet i mjød og spist kommenskringler netop på Mikelsdag. Med de mange nye spændende mjødbryggerier, der de senere år har set dagens lys, samt den stigende interesse for mjød, så er det på tide at genoptage den gamle tradition.

Køb din billet og besøg Mjødens Dag

Som besøgende kan du se de mange udstillinger, hvor der foruden smagsprøver også er foredrag med tips og inspiration til at brygge sin egen mjød, hvordan man kommer i gang med biavl og honningproduktion. Der bliver også foredrag om mjødens betydning gennem historisk tid og de mytologiske beretninger om mjød. Kort sagt et samlingssted for alle der har interesse for at nyde eller brygge mjød, eller blot er nysgerrig efter at stifte bekendtskab med mjødens spændende verden. Køb dine billetter til Mjødens Dag før den 20. september og deltag i lodtrækning af 10 x 2 flasker mjød efter eget valg blandt salgsboderne. Pris kr. 100,-.

Tilmeld din mjød til smagsbedømmelse

Alle hobbybryggere og mjødproducenter kan tilmelde deres mjød til bedømmelse. Alle kan tilmelde mjød til dommervurderingen. Du får en skriftlig vurdering af din mjøds smagskvaliteter og mjøden vurderes på en fælles pointskala.

Pris kr. 200,- ekskl. moms. (Husk at købe særskilt billet til dagen, hvis du ikke har en stand).

Tilmeld en stand til Mjødens Dag

Er du mjødproducent eller forhandler af mjødrelevanterede varer, kan du deltage med en stand på Mjødens Dag. Din mjød skal være brygget på lokal honning, det vil som minimum sige fra det land, du er hjemmehørende i. Alkoholen i din mjød skal primært være dannet på baggrund af en gæring af honning. Hvis du vil sælge mjød på Mjødens Dag, skal du have myndighedsgodkendelse til at producere og sælge mjød.

Pris: kr. 1000,- ekskl. moms + donation af 6 flasker mjød til markedsføringsaktiviteter. (Du får 5 fribilletter til uddeling blandt fagprofessionelle).

**Læs mere og meld dig til Mjødens Dag på
www.mjodensdag.dk.**

**Her kan du vælge mellem deltagelse med stand,
mjødvurdering og køb af billet til dagen.**

Arne T. Henriksen
Formand
Danmarks Biavlerforening
Rosenbakken 8, 3220 Tisvildeleje
E-mail: dbf-formand@biavl.dk
Telefon: 51 48 10 27

Rune Havgaard Sørensen
Sekretariatsleder
E-mail: rhs@biavl.dk
Telefon: 57 86 54 69

Ansvar: Administrativ ledelse,
økonomi og foreningsrådgivning
Tilknyttet: Bestyrelse, Økonomi-
udvalg og Markedsføringsudvalg

Sally B. Malmroes
Kontorfunktionær
E-mail: sbm@biavl.dk
Telefon: 57 86 54 72
Ansvar: Salgsafdeling, medlems-
administration og kalender

Rolf T. Theuerkauf
Ansvarsh. redaktør og konsulent,
Agronom
E-mail: rt@biavl.dk
Telefon: 57 86 54 68
Ansvar: Kommunikation, lovgivning,
rådgivning.

Ole Kilpinen
Konsulent, Biolog
E-mail: olek@biavl.dk
Telefon: 57 86 54 67
Ansvar: Anvendt forskning og
rådgivning
Tilknyttet: Uddannelsesudvalg

Flemming Vejsnæs
Konsulent, Biolog
E-mail: fv@biavl.dk
Telefon: 57 86 54 73
Ansvar: Anvendt forskning og
rådgivning
Tilknyttet: Fagligt udvalg

Danmarks Biavlerforening
Fulbyvej 15 • 4180 Sorø
E-mail: dansk@biavl.dk
www.biavl.dk

Telefon: 57 86 54 70
(hovednummer)
Telefontid: mandag - torsdag kl. 9-14

ORIENTERING

Husk at bruge dit login

Med dit medlemsnummer, som er angivet bag på dette blad, kan du få adgang til en lang række ekstra services på Danmarks Biavlerforenings hjemmesider.

Dine oplysninger på 'Min side'

På www.biavl.dk/medlemmer finder du under menu-punktet 'Medlemmer' et punkt kaldet 'Min side'. Her kan du som medlem logge ind på 'Min side' og se de oplysninger, som vi har registreret om dig. For at logge ind skal du indtaste brugernavn i form af medlemsnummer, som står umiddelbart over dit navn på bagsiden af dette blad. Kan du ikke huske dit kodeord, kan du bruge funktionen "Glemst login" eller kontakte Danmarks Biavlerforening.

Det er vigtigt at du sikrer, at siden er opdateret, da det giver os de bedste muligheder for at servicere dig. På 'Min side' fremgår eksempelvis dine kontaktoplysninger, og du kan her foretage eventuel adresseændring. Herunder er det også vigtigt, at du har registreret den mail-adresse, som du anvender. På den måde undgår du, at kommunikation fra os går tabt, og du vil på den måde modtage nyhedsbrevet BIAVL•NYT. Endvidere kan du til- og afmelde dig, hvor haveejere m.fl. kan finde kontaktoplysninger på biavlere, der kan afhente en bisværm, samt "Honningsalg", hvis du vil fremgå af siden vi-elsker-honning.dk. Det er vigtigt, at disse lister er opdaterede, således at kun biavlere med aktuell interesse for at udføre disse opgaver fremgår af listerne.

Læs Tidsskrift for Biavl elektronisk på www.biavl.dk/medlemmer/tidsskrift-for-biavl

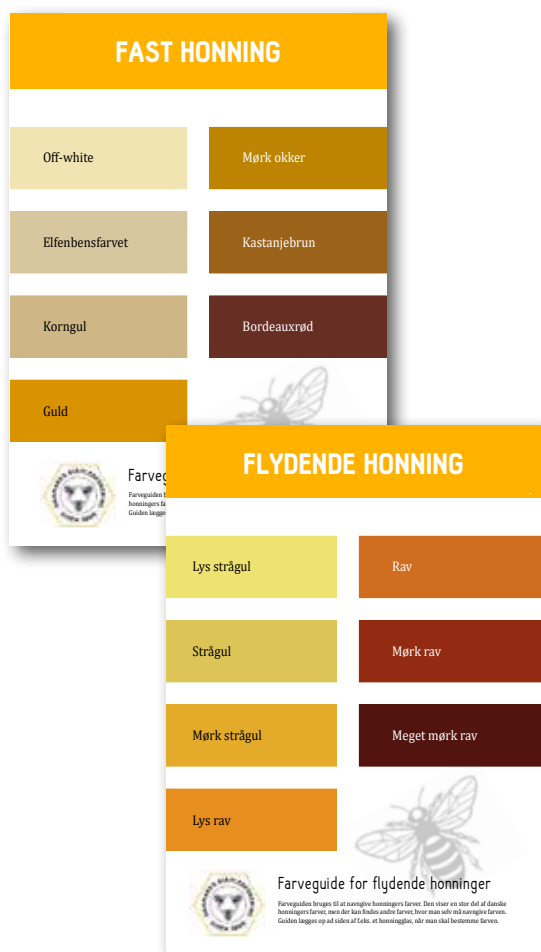
På denne side kan du læse tidligere numre af Tidsskrift for Biavl, og de temahæfter, der er udgivet sammen med tidsskriftet. Du kan læse alle udgivelser fra 2013 og fremefter.

Stil spørgsmål og læs om andre biavleres erfaringer på www.biavlerforum.dk

På www.biavlerforum.dk kan biavlere nemt mødes, diskutere, udveksle erfaringer, få hurtige svar og skabe et godt biavlslagt miljø. Biavlerforum kan også ses på mobiltelefonen, hvilket giver dig mulighed for nemt

at kunne deltage og følge med i debatten – også når du er på farten. På biavlerforum er det endvidere nemt at finde information fra gamle diskussioner. Forum er delt op i flere underfora, og du skal derfor forsøge at placere dit indlæg det sted, hvor det er mest relevant.

Køb etiketter og meget mere på www.bishoppen.dk
Dine handler i Bishoppen forløber nemmest, hvis du logger ind, da du ikke skal indtaste dine stamoplysninger igen. Dermed reducerer det også risikoen for fejl i din bestilling.

Du kan købe farvekort til flydende og fast honning på www.bishoppen.dk

Temahæfte om sensorik

I Danmark produceres honning af meget høj kvalitet af kvalitetsbevidste biavlere. Men mange biavlere finder det svært at beskrive deres honning i forhold til smag og udseende. Derfor indgår i Danmarks Biavlerforenings uddannelsesplan også en målsætning om at uddanne instruktører, der kan afholde lokale kurser inden for sensorik. I forbindelse med dette er udarbejdet et temahæfte, som dels skal bruges i forbindelse med fremtidige kurser inden for emnet, men som også udsendes som indstik i dette nummer af Tidsskrift for Biavl.

Det handler om honningers smag og om, hvordan smagene kan beskrives ved hjælp af sensorik. Det handler om, hvordan man smager på honningerne og sætter de bedste ord på smagene. Det handler også om honningbedømmelse, for det gode håndværk hører med til en god honning. Sidst men ikke mindst handler det om, hvordan ordene kan udnyttes til indbydende beskrivelser, som kan sættes på etiketterne eller på små kort, der kan følge med honningerne, eller måske bare leveres mundtligt.

VI HAR DET HEDE HULE HOT HOT

AF JØRN EGHOLM JENSEN

Facebook jej-biavl / Instagram jejbiavl

www.jej-biavl.dk

jej_mib@hotmail.com

Sommeren er ved at gå på hæld - eller er den? Jeg er spændt på at se, hvordan vejret har artet sig når jeg sidder med dette blad i hånden. Meteorologerne har lovet at i dag, hvor jeg er begyndt at skrive dette, skulle temperaturen nå op på 33°C.

Som alle ved har det været knastørt, og jeg har derfor investeret i en brandslukker til bilen i det tilfælde, at uheldet skulle være ude når man står i skoven. Det ville jo være en katastrofe ikke at kunne få slukket ilden i en fart. Og en brandslukker er dog lidt mere praktisk at køre rundt med end en spand vand.

Ingen år er ens

Den overskrift brugte jeg også sidste måned, og den holder endnu. De sidste 3-4 uger er der stort set ikke faldet en regndråbe. Planterne sparer på vandet, og derfor er blomsterne nærige med at dele ud af deres nektar. Som følge heraf henter bierne ikke noget ind i staderne. Et hurtigt kig på www.stadevaegt.dk viser, at fra sidst i juni og i hele juli har bierne dagligt mistet et sted mel-

Det har i år været så tørt, at der meget nemt kan opstå naturbrande. Jeg har derfor anskaffet en brandslukker til bilen.

lem 100 og 300 gram. En af følgerne heraf, er, at dronningerne har skruet voldsomt ned for æglægningen. Egentlig havde jeg planlagt slyngning af honning i slutningen af uge 31, men i starten af uge 30 måtte jeg begynde fodring og fik samtidig sat bitømmer på, så jeg kan slynge en uge før planlagt. Umiddelbart ser det ikke ud til at der er overvældende meget honning i staderne nu. Men det er egentlig heller ikke det der er vigtigt nu. Det vigtige er at påbegynde fodringen, så dronningen atter kan få gang i æglægningen, og derved sikre nogle fornuftige familier til 2019.

De nye biavlere griner altid lidt når man siger, at biåret begynder omkring den 1. august. Men det er sandt, for fodring og varroa-behandlingen er livsnerven for næste års biavl.

Fodring og varroa-behandling

Når jeg fodrer, bruger jeg mindre spande med halm i, og så fodrer jeg fem gange á 4 kg - altså hvad der svarer til ca. 20 kg. Nogle år får bierne lidt mindre, men det afhænger helt af, hvor meget der er i stadet når fodringen påbegyndes. I år tror jeg faktisk at det kan blive nødvendigt at give lidt mere end 20 kg. De første 4 kg er nærmest bare brugt til at få lidt liv i bifamilierne igen.

Når jeg har fodret de første to eller tre gange er det tid til, at bifamilierne får en kræmerplade på i 7-10 dage. I år bliver kræmerpladerne lagt på senere end normalt, for jeg vil gerne have at temperaturen kommer lidt ned, gerne til 20°C, inden jeg begynder behandlingen. Som nævnt bruger jeg spande med halm i, når jeg skal fodre bierne. I tidens løb har jeg også afprøvet spande med lecanødde og fodermagasiner, men efter min mening fungerer spande og halm bare optimalt. Når fodringen er afsluttet, kan man som regel blot smide halmen på marken, spandene kan vaskes og er der bygget for meget på dem, kan de smides ud.

Når det drejer sig om vildbyg i fodermagasinet, så er

der nogle der fjerner det, men da jeg har et tomt magasin til at stå nederst hele vinteren, lader jeg eventuelt vildbyg med honning blive siddende, og så må bierne selv hente det i løbet af vinteren.

Kræmerplader er blevet min foretrukne måde at varroa-behandle på. Jeg brugte i flere år en klud og så fire dage med myresyre, men da vi et år havde et lidt ustabilt efterår (læs: regn, regn, regn) var det lettere at komme en kræmerplade i.

Nassenheiderfordamperen (den, der er monteret på en ramme) var den fortrukne da jeg havde trugstader, men det er lidt bøvlet når det er i opstabling. De nye Nassenheiderfordampere der er beregnet til opstablingen har jeg ikke prøvet, men jeg tror bestemt de virker godt. Jeg er bare ikke interesseret i at have for meget udstyr liggende, men der er ingen tvivl om, at det i længden er en billigere løsning end kræmerplader.

Markedsføring og salg af oplevelser!

I sidste nummer var jeg inde på, hvordan jeg anvender etiketter - men det er jo ikke det hele! Når man er ude

på markeder eller lignende, skal man ikke "bare" sælge honning. Der skal sælges oplevelser, og med oplevelser mener jeg fortællingen om, hvor honningen kommer fra. Fortæl om området hvor de forskellige stader står; *nede i skoven ved vandværket*, og fortæl om de hvide skovanemoner, brombær og måske om "skovhonning" - eller om bigården *nede ved marken hvor kalvene går*, og fortæl om pilen der blomstrer, mælkebøtterne, hvidtjørn og hvidkløver. Nu kan kunderne næsten smage det, og de kan "sagtens" smage forskel... det er ikke altid jeg kan.

Men også derhjemme kan man overveje, hvordan man vil markedsføre sin honning. Det er klart, at hvis man har 36 glas honning om året, så skal man nok ikke sætte den helt store markedsføringskampagne i gang. Tingene skal være afstemt.

Da jeg startede, var det med et lille beskedent skilt og et gammelt (istandsat) trugstade inde ved huset. Senere blev det stillet ud til vejen, og atter senere blev skiltet et nummer større, og stadet blev udskiftet med et køleskab (som er en super løsning både sommer

Jeg bruger altid en spand med halm i, når bierne skal vinterfodres.

Det er efter min mening den mest optimale metode.

Gennem årene har min markedsføring af honningen ændret sig. I venstre halvdel af billedet ses mine første markedsføringstiltag. Højre halvdel af billedet viser, hvordan der ser ud i dag.

og vinter). Og nu er jeg så gået *all in* med skilte, flag og hele molevitten – og det virker! Jeg ved med sikkerhed at der er mindst fire nye kunder på grund af flaget, men det betyder også at jeg i dag sælger noget der ligner 5-600 kg om året bare fra vejen.

Så en sidste vigtig detalje: Sørg for aldrig at løbe tør for honning. Skulle det ske, så kan du være sikker på, at kunderne bare finder en anden biavler og måske er hans honning lige så god som din. Jeg har hørt nye biavlere der glædestrålende har fortalt, at de stort set fik tømt lageret til årets julemesse i byen. Hertil kan jeg blot sige: Tillykke, det var den største fejl du har lavet i år.

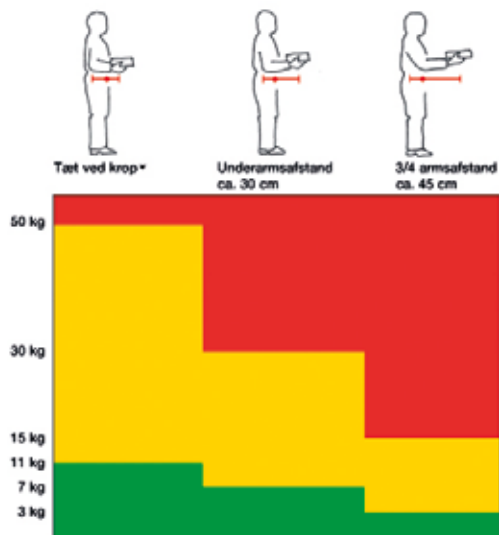
Passer du på dig selv?

Efter at have slynget honning i 2-3 dage så kan man godt begynde at mærke det i armene og ryggen (jeg kan i hvert fald). Her i foråret lavede jeg et lille regnestykke. Lige ved siden af den ene bigård er der en brovægt, og jeg plejer at køre op på vægten før og efter afhentning af magasiner. Regnestykket kom til at se sådan ud: 15 magasiner med en totalvægt på 360 kg, dvs. en gennemsnitlig vægt på 24 kg pr. magasin. Det betyder også at der er 150 tavler á ca. 2 kg.

Ud af de 360 kg kom der så 276 kg honning.

Magasinerne skal løftes hen til traileren og senere fra traileren og ind i slyngerummet, dvs. $2 \times 360 \text{ kg} = 720 \text{ kg}$. Hver enkelt tavle løftes også flere gange: Tavlerne løftes fra stallet og over i et tomt magasin, når de

børste af. Dernæst fra magasinet til skrællebakken, og fra skrællebakken ned i slyngen. Disse løft foregår typisk med tommel- og pegefinger, og giver 3 løft $\times$ 150 tavler $\times$ 2 kg pr. tavle = 900 kg.

Belastning af kroppen ved løft. Der skelnes mellem løft tæt ved kroppen, løft i underarmsafstand (ca. 30 cm) og løft i 3/4-armsafstand (ca. 45 cm). Husk at et fyldt magasin vejer ca. 25 kg.

Løft i det røde område anses for klart sundhedsskadelige. I den øverste del af det gule område er løftet kun acceptabelt, hvis det udføres under optimale forhold. Det vil sige, at hele løftet foregår midt foran kroppen, mellem midtlår- og albuehøjde, at byrden er beregnet til håndtering, at der er mindst to minutter mellem løftene, at der ikke udføres bæring, at fodfæstet er stabilt, og at klimaet er passende.

I den midterste del af det gule område er antallet og graden af forværende faktorer afgørende for, om løftet kan være sundhedsskadeligt.

Hvis belastningen ved løftet ligger i nærheden af det grønne område, skal der normalt være flere forværende faktorer til stede, før løftet betragtes som sundhedsskadeligt.

Løft i det grønne område er normalt ikke sundhedsskadelige på grund af vægt og rækkeafstand.

Hertil kommer de tomme tavler, som flyttes fra slyngen over i et magasin; magasinet flyttes væk fra slyngen, derfra flyttes den ud i traileren, ud af traileren og ind i min garage omme i byen. Nå ja, så skal honningen i spande jo også flyttes; ca. 17 spande med et gennemsnit på 16 kg honning.

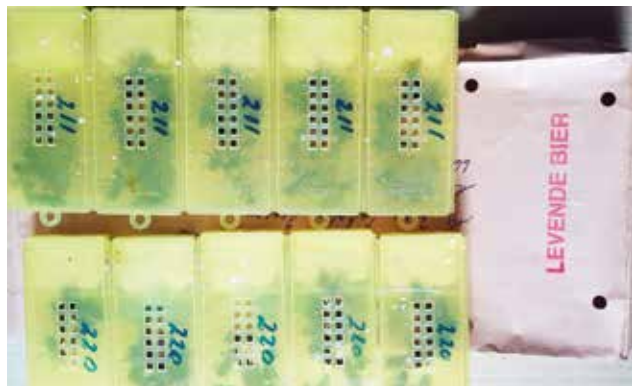
Det vil sige, at man efter sådan en dag har løftet mindst 3000 kg. Så husk nu at løfte bare nogenlunde korrekt og overvej jeres materiel.

Der er en glad sønderjyde (Klaus Langschwager), der nok vil sige at jeg bare skulle have valgt et andet rammemål - både for at mindske vægten i staderne og højden. Og jo, det blev også fortalt på begynderkurset og vi fortæller det også i dag til de nye. Men jeg skulle jo oprindeligt kun have 2-3 trugstader... og så er det svært at skifte, når man først er kommet i gang.

Til gengæld er jeg gået over til "engangsspande" hvor der kan være ca. 16 kg honning. Tidligere har jeg brugt lidt større spande hvor der kan være 24 kg i. De 6-8 kg betyder meget, når det skal flyttes og ikke mindst når jeg skal løfte spanden op og fylde honningen i tappemaskinen. Nu er der selvfølgelig ingen der siger, at man partout skal fylde de store spande helt op, men det glemmer man vist i farten.

Hvordan gik det med dronningeproduktionen?

Hvor er jeg glad for, at I spørger! Det gik overhovedet ikke, og hvorfor ikke? Ja, det er der nok flere svar på. Men først og fremmest blev jeg aldrig gode venner med NC-kassetten, måske mest på grund af uvidenhed. Jeg havde en idé om, at dronningen bare skulle kommes i kassetten og så næste dag var alle kopper fyldt med æg. Når en dronning kan lægge 2000 æg om dagen, så kan hun vel hurtigt fylde de hundrede kopper op... men nej! Tålmodighed er en dyd, så efter 4-5 dage kunne hun ikke holde sig længere og fik fyldt lidt æg i. Jeg fik så sat rammen med æg i en bifamilie, der have været dronningeløs i en uge eller halvanden (jeg havde jo ikke regnet med, at der gik så længe før der var æg). Men der må have været en celle, der havde gemt sig for mig, for bierne havde overhovedet ikke lyst til at lave celler på æggene. Mistanken om en overset celle blev senere bekræftet, idet der efter 14 dage var æg i statet.

Mine forsøg med dronningeproduktion mislykkedes, og jeg måtte derfor bestille dronninger hos en avler.

Efter mit indlæg hos Nordfyns Biavlerforening var der en venlig sjæl, der kunne fortælle mig at dronningen oftest stopper æglægningen i op til 3 dage. Det betyder, at hun skal gå i kassetten i 4-5 dage. Desuden er det bedst at komme NC-kassetten på en ramme hvor der er voks på, så bierne kan begynde at bygge rundt om. Det betyder at kassetten skal være i statet 4-5 dage, inden man kommer dronningen i. Der var ikke andet at gøre end at forsøge igen, men heller ikke i anden omgang lykkedes det! Så mit forsøg med dronningeproduktion endte med et opkald til en af de store biavlere for at bestille en omgang dronninger. Jeg plejer at gøre mine dronningeindkøb hos flere avlere, for derved at få lidt forskellige gener ind i biavl.

Jeg vil forsøge mig med dronningeproduktion igen til næste år. Men NC-kassetten får nok lov at blive i skabet – for det jeg mente måtte være en nem metode viste sig at blive en bøvlet affære. Jeg må nok hellere se at få lært, hvordan man omlarver.

Jeg vil også gense afsnittet af Biavlerens Kvarter, hvor Klaus Langschwager laver dronninger - der er et par gode tricks. Hermed en opfordring til at se – om ikke andet, så til vinter - de små videoklip der er lavet til Biavlerens Kvarter. Forhåbentlig bliver videolinkene samlet på www.biavl.dk.

DET ÅRLIGE BAD

Følg en rammes tur hos rammevaskeren

AF ROLF TULSTRUP THEUERKAUF

Danmarks Biavlerforening

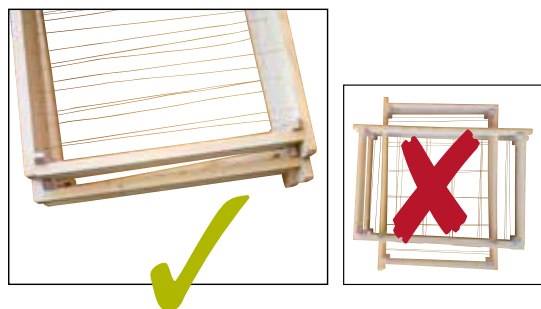
rt@biavl.dk

Sæsonen er så godt som slut. Nu er det tid til at få smeltet voks og vasket rammer. Men hvad sker der med rammerne fra de bliver indleveret hos vokssmelteren og til de kan afhentes? Et besøg hos Heino Christiansen fra Bihuset i Tappernøje giver et indblik i processen. Det skal nævnes, at andre vokssmeltere måske gør tingene på en anden måde, og hvad angår indlevering af rammer, så kan der være forskel på, hvordan vokssmelteriet ønsker rammerne leveret. Er du i tvivl, så kontakt din lokale vokssmelter og hør, hvordan du bedst pakker og indleverer dine rammer.

Indlevering

Når du skal pakke rammerne til indlevering, så er det vigtigt at rammerne lægges oven på hinanden og aldrig på kryds. Når du har stablet 20-25 rammer oven på hinanden, bindes snor rundt om bundtet. Bind et manilamærke eller et stykke pap på bundtet og forsyn det med navn og adresse. Husk at brug en vandfast pen, når du skriver navn og adresse på!

Når det er gjort, kommes bundtet i en plastiksæk som bindes til og ligeledes forsynes med manilamærke eller papstykke med oplysninger om navn og adresse.

Når du skal bundte rammer, skal du lægge rammerne oven på hinanden (billedet til venstre) og aldrig på kryds (billedet til højre).

Skal du indlevere mere end ét bundt rammer, gentages processen og du skal sørge for, at hvert eneste rammebunt og sæk er forsynet med navn og adresse. Skal du have smeltet gamle fodertavler er det vigtigt, at du ikke stabler mere end omkring ti rammer i bundtet, da vægten af de fyldte fodertavler øger risikoen for at rammerne bliver ødelagt.

Ved indleveringen skal du udfylde et postkort med din mailadresse. Kortet følger herefter rammerne hele vejen igennem smelte- og vaskeprocessen, hvilket sikrer, at du får dine egne rammer tilbage.

Voksmøl og sygdomme

Når rammerne bliver indleveret, sættes de straks i kølehus, hvor de opbevares indtil de skal i smeltekarret. Ved at opbevare rammerne på køl gør man livet surt for voksmøllene, som ikke bryder sig om de lave temperaturer. Selvom rammerne bliver opbevaret i kølehus, så er det en rigtig god ide at fortælle din vokssmelter, hvis der er møl i tavlerne.

»Skulle der allerede være kommet voksmøl i tavlerne, så sig det, når du indleverer rammerne. Så bestræber vi os på at få sat dem i smeltekarret hurtigst muligt. Voksmøl kan lynhurtigt fortære store mængder voks, så det gælder om at begrænse skaden. Forebyggende kan man komme et par stilke løvstikke i sækken sammen med rammerne,« fortæller Heino Christiansen.

Heino Christiansen i kølerummet med indleverede rammer.

En stabel rammer klar til at komme i vokssmelteren. Rammerne er angrebet af voksmøl, som har mæsket sig i voks.

Efter en lille times tid i smeltekarret ved 115-120°C er rammerne klar til at blive taget op.

Har dine bier fået bipest eller andre sygdomme, så skal du altid ringe i forvejen og aftale med vokssmelteren, hvornår du kan indlevere rammerne fra de syge bifamilier. Når en dato er aftalt, afleveres rammerne fra morgenstunden, så de kan komme direkte i smeltekarret. For at undgå smittespredning skal sådanne rammer altid være pakket ekstra godt ind, dvs. i to lag plastiksække.

Vokssmelteriet

Når turen er kommet til at dine rammer skal have smeltet voks af, kommer de fra kølerummet ind i selve smelteriet, hvor de pakkes ud og sættes i smeltekarret. I bunden af smeltekarret er der en rist, som opfanger kokonerne i takt med at voksen smelter. Selve smelt-

Når voksen er smeltet af, ligger kokonerne tilbage på et gitter i smeltekarret. Det bliver til mange kokoner i løbet af et år, og Heino Christiansen har en aftale med en biavler som henter kokonerne. Biavleren tørrer kokonerne og bruger dem til at fyre med.

ningen sker ved hjælp af damp, og temperaturen i karret ligger på omkring 115-120°C. Det tager et sted mellem 45 minutter og en time at smelte voksen af. Når vokssmeltingen er overstået, kan voksen tappes ud af smeltekarret. Voksen tappes i spande og får lov til at køle af, hvorefter urenheder i bunden af voksklumpen skræbes af. Selvom urenhederne fjernes grundigt, vil der stadig være omkring to procent urenheder tilbage, det er nemlig pollen som ikke kan fjernes. Den rensede voksklump vejes og sættes ind din vokskonto.

Manuel rengøring

Efter at rammerne er kommet op af smeltekarret, vil der stadig sidde lidt kokonrester og andre urenheder tilbage på rammerne. Disse urenheder bliver fjernet

Efter en tur i smeltekarret kan der stadig sidde konkonrester på rammerne. Disse rester fjernes manuelt, hvorefter rammerne bundtes.

manuelt, hvorefter rammerne bundtes. Her skal det bemærkes, at rammevaskeren lægger rammerne på kryds, når de skal bundtes.

»Det kan måske virke lidt forvirrende, at når man indleverer rammer til smelt og vask, så må de ikke ligge på kryds. Men når man så får de færdigvaskede rammer tilbage, så ligger de på kryds. Grunden til at rammerne ikke må være bundtet på kryds ved indlevering, er, at sådan et bundt fylder mindre i smeltekarret i forhold til, hvis de var bundtet på kryds,« siger Heino Christiansen.

Rammevask

Rammerne bundtes i bundter á 25 styk, hvorefter de kommer over i selve vaskekarret. De bliver vasket i ca. 7-8 minutter i en kogende blanding af kaustisk soda og brun sæbe. Sæbeblandingen holdes i kog ved hjælp af damp, da det sikrer at der konstant er bevægelse i karret.

Efter vasken neutraliseres den kaustiske soda med saltsyre. Når kaustisk soda neutraliseres med saltsyre, dannes et salt, som kan lægge sig på overfladen af rammerne.

»Tidligere var det vanskeligt at få vasket alt saltet af

rammerne, men med vores nye vaskemaskiner bliver skyllevandet sprøjtet på rammerne fra alle leder og kanter, og i dag oplever vi faktisk ikke at der salt på rammerne,« siger Heino Christiansen.

De nye vaskemaskiner er industrimaskiner, hvor dyser i bund og top af maskinen spuler rammerne rene. Først skylles rammerne med 80°C varmt genbrugsvand. Herefter spules de endnu en gang, men denne gang med rent vand. Hele skylleprocessen tager ca. 7 minutter.

Klar til afhentning

Når rammerne er færdigvaskede, flyttes de udenfor under tag. Samtidigt med at rammerne forlader vasken, får biavleren tilsendt en mail med besked om, at rammerne er klar til afhentning. Normalt skal rammerne være afhentet indenfor to uger.

»Det er vigtigt, at biavlerne henter deres rammer hurtigt efter at de har fået besked om, at de er klar til afhentning. For det første fylder rammerne jo godt op og for det andet risikerer man, at rammerne går hen og bliver jordslåede, hvis de får lov til at stå for længe,« siger Heino Christiansen.

Afsmeltet voks tappes ud i spande. Her får det lov til at køle af, hvorefter urenheder kan skrubes af.

Rammerne vaskes i en kogende blanding af kaustisk soda og brun sæbe.

De vaskede rammer skylles i en industrimaskine, hvor dyser i bund og top sørger for, at rammerne bliver skyllet fuldstændig rene.

De vaskede rammer er nu klar til afhentning. Det er vigtigt at man henter sine rammer til tiden, ellers risikerer man, at de står og bliver jordslåede.

VEJ BISTADERNE OG UNDGÅ VINTERTAB

Med en kuffertvægt kan man følge med i bistadets vægtudvikling hen over vinteren, og dermed være klar til at gribe ind, hvis stadet vejer for lidt.

AF NIELS HANSEN & VIGGO MUNCK
Fredericia og Omegns BIAVLERFORENING
viggomunck@gmail.com

Der var engang vi søgte råd hos en klog mand – eller rettere: flere kloge mænd. Vi spurgte hvor meget et bistade skal veje når det er indvintret. Svaret var hver gang at bierne skulle have så meget foder, som de gad tage ned. 15 kg eller mere, helst. Lige indtil vi spurgte den klogeste af alle, nemlig Oskar.

»Et almindeligt opstablingstade skal helst veje 13 kg på hver side,« sagde han. Det er 26 kg i alt. Endelig havde vi noget at gå efter. Oskar fortalte, at han har en fjedervægt, som han stikker ind under hver side af stadet og bestemmer derved vægten på hver side og lægger dem sammen. Det er en gammel fjedervægt og vi ved ikke rigtigt hvad maksimum for vægten er. Vi tror nok, at den engang er brugt til at veje grise med, men det fortaber sig i uvisheden.

Kuffertvægten

Vi syntes, at vi skulle finde en metode til at veje vores bistader med. En metode, som er pålidelig og som ikke koster spidsen af en jetjager. Altså en type fjedervægt, som kan veje mindst 30 kg og et simpelt system til at hænge bistadet i.

En lignende vægt, som kunne klare op til 30–40 kg var ikke billig (2-300 kr. skulle man af med). Hvis man da ikke lige kommer forbi en butik, som har en kuffertvægt, som vejer op til 50 kg, og som kostede omkring en halvtredser.

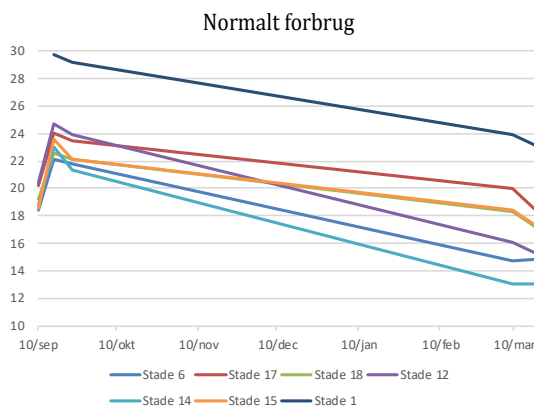
Fint, det kan en nybegynder godt betale. Men så kom det praktiske. To stykker tøjsnor blev permanent an-

bragt på hver sin side af bistadet og så blev der vejat. Vi kunne veje hver side for sig og vi kunne veje det hele ved at løfte hele bistadet fri af rammen det står på. Der blev vejat da vi var færdige med fodringen og igen ca. en gang om måneden fra november/december og frem til foråret. Alle vejninger er af et komplet bistade med bund, ét magasin, ti rammer, dækplade, låg og bier. Her er det vigtigt at notere resultaterne i sin logbog.

Og hvad har vi så fundet ud af?

I en periode på tre år har vi vejat bistaderne cirka en gang hver måned, fra de blev indvintret og indtil foråret, hvor trækket begynder. Der er resultater fra i alt 16 stader.

Resultaterne blev plottet med vægten op ad y-aksen og tiden ud ad x-aksen, og vi kunne se hvordan staderne tabte i vægt (se figur 1). Gennemsnitligt tabte staderne ca. 1,4 kg hver måned indtil foråret begyndte,

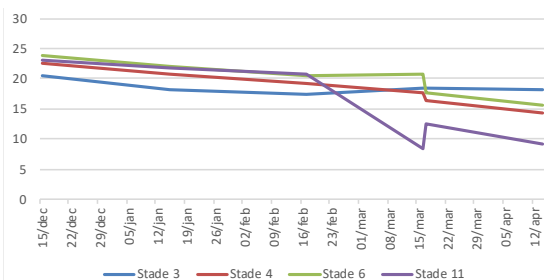

Figur 1. Her ses det normale foderforbrug i perioden september til marts.

*Vintervejning ved hjælp af kuffertvægt.
Bemærk at logbogen ligger klar, så
vejedata straks kan føres ind.*

Røveri af Stade 11

Figur 2. Vejning der afslører røveri af stade nr. 11.

og bierne gik i gang med at yngle og trække på pil og de tidlige forårsblomster.

Forbruget af foder i de enkelte stader varierede fra 0,9 kg til 2,4 kg per måned. I beregningerne er der ikke taget hensyn til bistyrken. Forbrug er i overensstemmelse med det, som konsulent Flemming Vejsnæs angiver i Tidsskrift for Biavl 9/2011, side 252-253.

Med en vinterperiode på otte måneder (september til april) skal der mindst tilføres 8 gange 1,4 kg, eller 11,2 kg. Vejsnæs angiver, at hvert stade skal have 12–18 kg sukker alt efter tidspunktet for indvintringen.

Vores grænse for, hvor lidt et stade må veje er 12 kg. Stadet med ti jomfrutavler vejer 8 kg, der er ca. 1,5 kg bier og 2,5 kg pollen og foder. I alt 12 kg. Ellers er der ikke nok foder tilbage til at familien kan overleve den næste måned.

Det ene år var der et par stader som kom betænkeligt tæt på de 12 kg. Figur 1 viser hvordan de enkelte stader langsomt bliver lettere. Staderne fik naturligvis ekstra foder og vi undgik, at de trak ned i statistikken over vinterdødelighed. På figur 1 ses at de to mindste tager på i vægt svarende til den mængde foder, der blev givet.

Et andet år fandt vi et bistade, der på en måned havde tabt ca. fem kg mere end det skulle have gjort (se figur 2). Tre andre stader havde taget på i vægt. Og det til trods for, at vi kun var i begyndelsen af april, hvor der ikke er andet at trække på end nabostadet. Af figur 2 fremgår det, at tre bistader tager på i vægt og det fjerde taber de fem kg. Det fremgår også af figuren, at det røvede stade fik noget af det røvede tilbage, men

det fik også ekstra foder, og indsnævret flyvespalte, så bierne bedre kunne forsvare stadet.

Konklusioner og anbefalinger

Det er vores anbefaling, at staderne vejes umiddelbart inden der gives foder første gang, og igen når alt foderet er taget ned. Der vejes igen, når der gives oxalsyrebehandling i november - december, og igen fra det tidlige forår i februar, marts og april. Biavleren får hermed et overblik over foderstanden. Hvis vægten i marts er under 15 kg, er det nødvendigt at fodre, men ikke med mere end 1-2 kg. Den kritiske vægt for et polystyrenstade med norsk mål er 12 kg.

Biavleren kan således se, om der er taget foder nok ned. Hvis stadet ikke opnår den nødvendige vægt, så kommer det på observationslisten.

Hvis et stade bruger mere end forventet, vil det mangle foder i det tidlige forår. Ved at veje får biavleren en tidlig indikation for, om det er nødvendigt at fodre.

Hvis der er røveri, vil det typisk ske indenfor den samme bigård og resultaterne vil vise, at et eller flere stader tager på i vægt, mens et eller flere taber mere end det forventede. Også her er det muligt at gribe ind for at forhindre tab af bifamilier.

En god idé

Ja, det er en god idé, og det er ganske vist. Specielt for nybegyndere, som ikke har den samme fornemmelse som de gamle for, hvornår et stade mangler foder. Investeringen er til at overse. To stykker tøjsnor og en kuffertvægt. Ja, og så lidt tid, men det har biavlere jo masser af.

Vejningerne er en sikkerhed for, at bierne ikke sulter ihjel tidligt på foråret. Og det er på den årstid, at bifamilier er mest eftertragtede.

Danmarks Biavlerforenings elektroniske stadekort er indrettet sådan, at du kan indtaste vejning af stadets to sider. Du finder det elektroniske stadekort på www.stadekort.dk

SÅDAN LAVER DU THYMOLSTRIMLER TIL VARROABEKÆMPELSEN

AF OLE KILPINEN & FLEMMING VEJSNÆS

Danmarks Biavlerforening

olek@biavl.dk/fv@biavl.dk

Thymol er en æterisk olie som naturligt udvindes af timianplanten. Gennem mange år har thymol været brugt til bekæmpelse af bakterier og svampe, men det er også velkendt, at det kan bruges til varroabekæmpelse. Thymol regnes for mere skånsom for bierne, så der bl.a. er mindre risiko for at tage livet af dronningen, som det nogle gange sker med myresyre. Det er nok den væsentligste årsag til at nogle vælger thymol frem for myresyre. Effekten af thymol er langsommere, end hvad vi kender fra myresyre. Som med myresyre er det en god ide at tælle midenedfaldet under behandlingen,

så man får en fornemmelse af hvor voldsomt angrebet bierne er. Det vil så også være tydeligt at midenedfaldet starter langsommere og fortsætter over en længere periode end med myresyre.

Materielforhandlerne sælger thymol i form af Apiguard hvor stoffet findes i en gel der ligger i en alubakke. Bakken stilles direkte på bærelisterne. Efter 14 dage udskiftes bakken med en ny, som også skal stå i 14 dage. Nogle forhandlere sælger også thymolkrystaller, så man selv kan fremstille thymolimprægnede strimler til behandling af sine bifamilier.

I denne artikel vil vi beskrive hvordan man gør det. Processen er lidt besværlig så det kan bestemt anbefales, at man går flere sammen. Det er lettere at lave en større portion, når man nu alligevel er i gang.

Figur 1. Opstilling til smeltning af thymolkrystallerne. En lille gryde med krystaller er sat i vandbad i en større gryde. Temperaturen af vandbadet kontrolleres med bundvarmestyring. Det er vigtigt at vandet ikke bliver for varmt. Herudover en skål til kogende vand til rensning af sprøjte.

Figur 2. Thymolkrystallerne hakkes i mindre stykker med en skruetrækker.

Vi har besøgt Bent Fr. Larsen og Nicky Toftum fra Flakkebjerg Herreds Bivlerforening, som gennem flere år har lavet deres egne thymolstrimler. Vi vil her beskrive hvordan de gør det. Der er andre metoder, men dette er en vel gennemprøvet metode. Det er vigtigt at slå fast, at doseringen er meget vigtig. For meget thymol kan skade bierne og for lidt kan betyde at effektiviteten på varroamiderne forringes.

Materialer

Her bliver brugt syntetisk fremstillet thymol. Den kemiske betegnelse er 2-isopropyl-5-methylphenol. Det er naturligvis vigtigt at det er meget rent, i en kvalitet der kan bruges til fødevarer. Da thymolen lugter kraftigt, bør arbejdet klares et sted med læ og god udluftning. Det er også ætsende, så man skal bruge beskyttelseshandsker, både under fremstillingen og når man senere bruger strimlerne i bigården. Strimlerne laves af engangsklude af typen Wettex Maxi, som skæres ud i stykker der er 5x15 cm. Dette passer med, at de lige præcis kan opsuge den rette mængde thymol (12 gram). Strimlerne skæres ud på forhånd, så det hele er klart når thymolkrystallerne er smeltet. Derefter skal der nemlig arbejdes hurtigt.

Figur 3. Når krystallerne er smeltet suges 12 ml op i sprøjten ...

Fremstillingen

Thymolkrystallerne hældes i en gryde. Denne stilles i vandbad i en lidt større gryde (se figur 1). Krystallerne skal opvarmes til lige over 50°C hvor de smelter. Det må endelig ikke blive meget varmere, da thymolen ellers nedbrydes. Den bedste metode er med bundvarmestyring af vandbadet. Afhængigt af den præcise opstilling, skal vandbadet indstilles til en temperatur omkring 60°C, så thymolkrystallerne stille og roligt smelter. Det tager noget tid at smelte krystallerne, som har en tendens til at smelte sammen i en større klump. Hak dem eventuelt i mindre stykker med en skruetrækker eller lignende (se figur 2).

Når krystallerne er fuldstændig smeltet og det er blevet til en klar væske (se figur 3), er det klar til at komme på Wettex-strimlerne. Det gør du med en 50 ml sprøjte. Thymolen vil krystallisere igen når den afkøles og hvis den krystalliserer i sprøjten, sætter den sig fast. Derfor skal sprøjten varmes op ved at suge flydende thymol op og sprøjte det ud igen nogle gange. Efter brug er det også vigtigt, med det samme, at rense sprøjten med varmt vand.

Der sprøjtes 12 ml ud på hver strimmel (se figur 4). Bent og Nicky lægger et lag plastik ovenpå hvert lag af

Figur 4. ... og sprøjtes hurtigt ud på strimlerne

to thymol strimler. Det skal sikre at der ikke overføres thymol mellem strimlerne, så nogle får for meget og andre for lidt. Når de har fem lag, lægges de i plastikposer (se figur 5). Opbevares fladt indtil de er helt størknede og opbevares i køleskab indtil de skal bruges.

Den praktiske brug

Ved brug skæres strimlen over i to dele som lægges ovenpå bærelisterne på hver side af yngellejet. Det er vigtigt at de ikke lægges direkte på yngellejet, men at der er ca. 5 cm fra strimler til yngelleje. Efter 10 dage, skæres endnu en strimmel over og lægges i bifamilien, uden at fjerne den gamle. To fulde strimler er altså passende dosering til en 10-rammers familie. Thymol virker både via fordampning og ved at bierne fjerner det og på den måde får det fordelt i familien. Temperaturen er derfor vigtig for effektiviteten og den skal være over 15°C for at sikre tilstrækkelig effektivitet. Kommer temperaturen over 30°C bør man ikke bruge thymol. Bedst effekt får man i temperaturområdet 20-25°C. For at sikre fordampningen skal man ikke lægge plastikdækken direkte på strimlerne. En afstand på nogle få cm til låget er nok til at thymolen kan fordampe og fordeles i stedet.

Figur 5. Strimlerne pakkes i plastikposer og opbevares køligt til de skal bruges. Mellem hver strimmel lægges et lag plastik.

Under brugen bør netbunden lukkes og flyvespalten reduceres. Det er som sagt en god ide at tælle midenedfald under behandlingen for at få en fornemmelse af midesituationen. Behandling med thymol skal betragtes som et alternativ til myresyrebehandling. De kommercielle thymolprodukter lover effektivitet på op til 80-90%. Det er altså ikke alle mider som dør ved behandlingen og de resterende vil kunne opformere sig yderligere i løbet af sensommeren. Derfor er det vigtigt, at der også laves vinterbehandling med oxalsyre.

Til sidst skal vi gøre opmærksom på at visse voksklubber har lavet regler om, at deres medlemmer ikke må bruge thymol fordi der er risiko for restkoncentrationer i voksen. Det er vigtigt at undersøge dette inden du går i gang med thymolbehandling, hvis du er medlem af en voksklub. Risikoen for at der kan være rester i voksen betyder også at der ikke skal høstes honning først på sommeren, fra rammer der er blevet behandlet i sensommeren det foregående år. Hvis bare man sørger for at de rammer der behandles i sensommeren først høstes i den sene høst året efter, skulle der ikke være nogle problemer med thymolrester i honningen.

INTERNATIONALT BISPROG

80 unge fra 28 lande mødtes for at dyste om biavl, men også for at møde nye venner på tværs af landegrænser. Og så er en af verdens dygtigste unge biavlere fra Danmark.

*AF MATHIAS ANDERSEN,
JAN SEILING OLSEN,
MELANIE ANN BECH-PEDERSEN &
PETER SJØGREN*

Den 2.-6. juli deltog en dansk delegation i International Meeting of Young Beekeepers (IMYB) i Nérac i Frankrig. Foruden konkurrencer byder mødet på sociale arrangementer og udflugter. Men vigtigst af alt, så er arrangementet en oplagt mulighed for de unge til at knytte bånd på tværs af landegrænser. Og når mere end 80 unge fra 28 lande samles, så kan der opstå sprogproblemer, men heldigvis er "bisprog" internationalt. »Jeg har altid været fascineret af min mands "fodboldsprog". Han kan altid finde nogle at snakke med, lige meget hvor han befinder sig i verden. "Fodboldsproget" tales på tværs af samfundsklasser, alder og køn. I år er det gået op for mig, at jeg har et "bisprog", der tales over hele verden og som har små dialekter eller nuancer. Det er smukt, og jeg er vild med det,« siger

Melanie Ann Bech-Pedersen, som var den ene af to voksne ledsagere, der deltog ved IMYB.

Dansk deltagelse

I år blev IMYB afholdt for niende gang, og det er tredje gang det sker med dansk deltagelse. Den danske delegation bestod af Mathias Andersen (17) fra Ferritslev på Fyn, Jan Seiling Olsen (14) fra Karlslunde og Emil Meng (17) fra Fredericia. Desværre blev Emil Meng syg i løbet af natten inden afrejse, og måtte melde afbud.

*Gruppebillede af deltagerne ved IMYB 2018.
Foto Peter Sjøgren.*

Der var rig mulighed for at stifte venskaber på tværs af nationaliteter. Foto Peter Sjøgren.

Mathias og Jan i gang med at færdiggøre udsmykningen til den danske præsentation. Foto Peter Sjøgren.

Cellerne var markeret med tal, som svarede til dronningens årsfarver. Cellerne skulle farvelægges og dannede til sidst sætningen: Rødgrød med fløde på. Foto Peter Sjøgren.

De unge blev ledsaget af to voksne, nemlig Melanie Ann Bech-Pedersen og Peter Sjøgren.

Danmarks Biavlerforening holdt forud for turen et møde for den danske delegation, og her havde rejsefællerne mulighed for at lære hinanden at kende. Mødet skulle også fungere som en form for træningslejr, hvor de forskellige discipliner ved konkurrencen blev testet. Det var derfor et sammentømret og godt rustet hold, der drog til Frankrig den 2. juli.

»Vi ankom til Frankrig om eftermiddagen, og der var fælles bustransport for de mange unge som mødtes i lufthavnen i Toulouse. Vi blev kørt til den landbrugsskole, hvor IMYB skulle afholdes. Her blev vi indkvarteret på flersengsstuer, og arrangørerne havde sørget for at blande os så godt, at man ikke kom på stue sammen med nogle, man kendte i forvejen,« fortæller Mathias Andersen.

»Også de voksne blev installeret på firesengsstuer, og jeg delte værelse med to højtsnorkende hviderussere og en polak. Men det viste sig at være superhyggeligt og det blev til en hel del bisnak og udveksling af erfaringer,« fortæller Peter Sjøgren.

Holdinddeling

Da deltagerne var blevet installeret på deres værelser, fik de udleveret navneskilte og halsklude.

»Farverne på halskludene bestemte hvilket hold du skulle være på. Jeg skulle være på det røde hold, mens Jan skulle være på det blå,« fortæller Mathias Andersen. I alt blev der sammensat 15 hold på tværs af nationaliteter. Holdene skulle dyste mod hinanden i en lang række discipliner, men de enkelte deltagere skulle også dyste i en individuel del. Der blev konkurreret indenfor såvel praktisk biavl og teoretisk viden. Som

Den danske delegation. Fra højre mod venstre: Melanie Ann Bech-Pedersen, Jan Seiling Olsen, Mathias Andersen, Peter Sjøgren og Melanies datter Laura.

eksempler på opgaver kan nævnes: Håndtering af en bifamilie, omlarvning, kendskab til biavlens redskaber, mikroskopering og anatomi, genkendelse af sortshonninger og kendskab til trækilder.

»I den konkurrence, hvor man var alene, skulle vi svare på spørgsmål om bier. De fleste spørgsmål var nemme, men et af de spørgsmål flest svarede forkert på, var: Hvilken farve har rent voks? De allerfleste svarede gul, men det korrekte svar er hvid,« fortæller Jan Seiling Olsen, som i øvrigt var en af de få, der svarede rigtigt. Da de voksne ikke måtte være tilstede når de unge dystede i de forskellige biavlsdiscipliner, havde arrangørerne strikket et "voksenprogram" sammen.

»Vi måtte jo ikke overvære selve konkurrencen, så vi voksne blev i stedet sendt på ekskursioner, bl.a. vingårdsbesøg i Bordeaux. Der var også arrangeret konferencer, hvor vi bl.a. hørte foredrag om den asiatiske gedehams, bisygdomme og om fransk biavl,« fortæller Peter Sjøgren.

Konkurrencerne stod på over flere dage, og da der den sidste aften skulle uddeles præmier, blev det afsløret, at det hold, som klarede sig bedst, var det hold Mathias Andersen var på. Han kan derfor bryste sig, af at være blandt de bedste og dygtigste unge biavlere i verden.

Præsentationer

Efter dagens dont var der fællesspisning.

»Arrangørerne går meget op i, at vi alle skulle spise sammen og at vi alle havde det godt. Egentlig gjaldt det for alle dagene, at der hele tiden var fokus på, at vi havde det godt. Alle har vi det fælles ønske at gøre vores bedste til konkurrencerne, men det gælder i lige så høj grad om at have det godt sammen,« fortæller Mathias Andersen.

Om aftenen skulle hvert land lave en præsentation, som både afspejler landet og biavlten. Blandt de mange præsentationer var det svært at vælge én, som man

syntes var bedst, men det lykkedes alligevel.

»Den præsentation, som jeg bedst kunne lide, var den fra Kasakhstan, for de sang en rigtig god sang, og samtidig kunne de virkelig spille på guitar. Det lød helt professionelt,« siger Jan Seiling Olsen.

»Jeg tror, at vi alle var ret begejstrede for præsentationerne, for det gav os en baggrundsviden om de enkelte lande deltagerne kom fra. Selv var jeg mest vild med Polens præsentation, som handlede om biernes dans,« siger Mathias Andersen.

Rødgrød med fløde

Præsentationerne skulle afspejle det enkelte land, og det kunne ske i form af video, sang, dans eller et helt show. Den danske delegation skulle naturligvis også fremlægge en præsentation, men blev lidt overrumplede.

»Vi skulle åbenbart allerede have været på den første

Der var arrangeret flere ekskursioner. Her er den danske delegation på toppen af Europas største klit, Dune de Pilat. Foto Melanie Ann Bech-Pedersen.

aften, men da vi er danskere, var vi selvfølgelig ikke helt klar og fik lov til at vente til næste aften. Vi havde fået fremstillet et banner på 2,5 x 1,5 m som forestillede en vokstavle. Men da vi ikke kunne medbringe en træramme i den størrelse i flyet, måtte vi finde på noget. Vi havde dog selv medbragt skruer, sav og boremaskine, og det lykkedes os at få støvet nogle lægter op, så vi kunne bygge rammen,« fortæller Peter Sjøgren. Det lykkedes altså at få bygget rammen op og få monteret banneret. Nu var holdet klar til at fremlægge den danske præsentation.

»I de enkelte sekskantede celler havde vi skrevet et tal fra 0 til 9. Tallene repræsenterede dronningens årsfarve, og således skulle celler med et 7-tal males gule, celler med et 8-tal skulle males røde osv. Når alle de nummererede celler var farvelagt, dannede de sætningen "Rødgrød med fløde på,« fortæller Jan Seiling Olsen. Den danske delegation havde medbragt rødgrød med fløde til alle deltagerne, men de fik først lov til at smage, når de kunne sige "rødgrød med fløde på".

Vi ses i Slovakiet

I år havde Jiri Piza, idémanden bag IMYB, planlagt en evaluering, hvor hvert land fortalte om, hvad de gør af indsats på børne- og ungefronten.

»Det viste sig, at der er en meget stor spredning i hvad man gør og hvor meget man gør. Sammenfattende må vi nok konkludere, at der ikke er ret meget strategisk planlægning i indsatsen, og at vi har meget at lære af hinanden. Der er nu blevet oprettet en portal, hvor vi kan udveksle erfaringer og materialer, og jeg er spændt på, hvad vi i fællesskab kan skabe. Og så glæder jeg mig til at sende endnu flere glade unger af sted til næste år, og jeg håber at endnu flere lande vil tage til Slovakiet næste år for at tale "bisprog",« siger Melanie Ann Bech-Pedersen.

IMYB bliver i 2019 afholdt i Slovakiet, og i den forbindelse vil vi forsøge at samle de danske unge, som kunne tænke sig at deltage, til en workshop i forbindelse med Biavlskonferencen.

Melanie Ann Bech-Pedersen indsamler gode ideer til formidling til børn og unge, så send hende en mail, hvis du har ideer. Du kan skrive til Melanie Ann Bech-Pedersen på Meldesigne@yahoo.dk
Hun vil samle ideerne og præsentere dem på hjemmesiden www.bikundskaber.dk

En af konkurrencens opgaver drejede sig om sortsbestemmelse af honning. Foto Melanie Ann Bech-Pedersen.

International Meeting of Young Beekeepers

International Meeting of Young Beekeepers (IMYB) er et årligt møde for unge med interesse for biavl. Initiativet kom fra nogle få centraleuropæiske lande og med Tjekkiet som primus motor. Det første møde fandt sted i 2010.

Formålet er at bringe unge biavlere sammen på tværs af landegrænser. På det årlige møde er der en konkurrencedel og en social og kulturel del. IMYB har udviklet sig fra at være et udelukkende europæisk møde til også at omfatte lande uden for Europa. Således er der deltagelse fra lande som bl.a. Indien, Israel og Libanon.

Hvert deltagerland stiller med tre unge biavlere og to voksne.

Du kan læse mere om IMYB på www icyb cz

VINTEREN BANKER PÅ!

Varroa-behandling

Uanset hvilken strategi du vælger, har vi løsningerne.

Økologisk foder

Vi har fået økologisk rørsukker på lager til spotpris. Eller vælg økologisk foderdej i kombination med myresyre-behandlingen

Vi har parrede dronninger klar!

BISÆSONEN STARTER MED GOD INDVINTRING
WWW.BIHUSET.DK

Åbningstider:
Man-fre 8-17
Lørdag 8-12
(Tirsdag lukket)

Heino Christiansen
Rødgersvej 11
4733 Tappernøje
Tlf. 55 96 53 22

BEIERHOLM
VI SKABER BALANCE

Vi glæder os over at være
en del af den danske biavl.
Hos os vil du altid
være **nummer 1**

Knud Højgaards Vej 9, 2860 Søborg, Tlf. 39 16 76 00

STATSAUTORISERET
REVISIONSPARTNERSELSKAB

www.beierholm.dk

RSM BEIERHOLM – medlem af RSM International
– et verdensomspændende netværk af uafhængige revisionsfirmaer og virksomhedsrådgivere

Aulumgaard A/S

Voksafsmeltning og rammevask

- Foderdej i 15 kg pakning
- Foderdej i 12,5 kg pakning (5 x 2½ kg poser)

Valsning af prima dansk bivoks

Vi udvinder og valser voks i adskilte puljer der løbende underkastes kontrol og analyser.

Flydende foder i 14 kg spande

Flydende foder leveres også i

- 900 kg palletanke
- 6-24 tons leveret med tankvogn

Gode tilbud på www.aulumgaard.dk • Honning og bivoks købes

Åbningstider (1.april - 30.september):
Mandag, tirsdag, onsdag og fredag: 9.00-16.30
Torsdag 9.00-19.00
Lørdag 9.00-12.00

*Bemærk:
Nye åbnings-
tider med
lang torsdag!*

Aulumgaard A/S
Buntmagervej 18,
7490 Aulum
Tlf. +45 96 41 21 00
info@aulumgaard.dk
www.aulumgaard.dk

DRONNINGER

Buckfastkombinationer

Ubefrugtede og friparrede efter udvalgte
avlsdronninger fra Avernakø.

Tilmeldt Danmarks Biavlforenings test af
brugsdronninger.

Ubefrugtede pr. stk.: 100,- kr. plus moms
Befrugtede pr. stk.: 300,- kr. plus moms
Ekspeditionsgebyr pr. forsendelse: 24,- kr. plus moms
Rabatter: 10 stk. 10%, 50 stk. 15%

Gyrstinge Mølle v/ Søren Perby
Bakkegårdsvej 85, 4100 Ringsted
Tlf. 57 84 51 26 • 40 54 80 36

E-mail: soeren@perby.com • www.perby.dk

Danmarks billigste stadevægt

KUN. 3.495,-
V/ 10 stk. 2995,-/stk.

- Kraftig 200 kg vejecelle.
 - 2 Temperaturfølere.
 - Sender data hver ½ time.
 - Kan aflæses på Tablet, Smart-phone og Computer.
 - Ingen brug af simkort.
 - Gratis data i 1 år (herefter fra 165,-/år.
- www.Delikatesse-Honning.dk

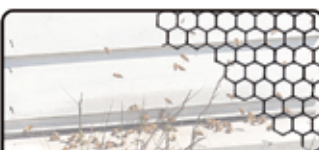
Honningpigen

Forhandler alt til din biavl

Mangler du stadigvæk en dronning?
Så tjek honningpigen.dk for bestilling.

Foder og varroabekæmpelse er klart i butikken.
Husk at aflevere rammer til smelt og vask.

Honningpigen • Alstedvej 77 • 4173 Fjenneslev • 40310125
www.honningpigen.dk • mail: honning@honningpigen.dk

Stort lagerført udvalg i biavlsmateriel, beklædning, stader, voks, foder, emballage mm.

Åbningstider:
1/11 - 31/3:
lørdag 9 - 13

1/4 - 31/10:
tirsdag og torsdag
14 - 17.30
lørdag 9 - 13

Voks smeltes og rammer vaskes hele året.

Honning købes til dagspris.

Honninggården

Åbjergvej 7A
5464 Brenderup
honninggaarden.dk
Tlf.: 2999 0333
info@honninggaarden.dk

NORDJYSK

Biavlscenter & Dyrefoder

Bistader • Værktøj • Voks

Honningemballage

Vi modtager rammer til
afsmeltning og vask hele året

Åbningstider:
Mandag-Fredag: 10-17
Lørdag: 9-13

**Se vores
webshop på
www.nordjysk.com**

Ølsvej 46, 9500 Hobro - Tlf. +45 98 52 27 80 - info@nordjysk.com
www.nordjysk.com

Gule dronninger sælges

Uparrerede og friparrerede
- avlet efter udvalgte og
afprøvede avlsdronninger

Henvendelse til:
Willy Svendsen
Tlf.: 98 48 62 12
Mobil: 21 75 52 12
E-mail:
wsbiavl@bbnpost.dk

Vokssmelteri

Få rammerne smeltet og
vasket, og få nyt voks med
hjem.

Ring for aftale
Tlf. 21 69 35 64

Nørhå Vokssmelteri & rammevask

v/ Aksel Fink
Kærgårdsvej 36
7752 Snedsted

Kongeå Biavl

Alt til biavl

Jens O. Svendsen
Jedstedmøllevej 3
6771 Gredstedbro
Tlf. 24 24 18 54

Åbningstider:

onsdag fra 16.00 til 18.00
fredag fra 16.00 til 18.00
lørdag fra 9.00 til 12.00
(i perioden fra 1/10 til
27/4 hver onsdag fra 16.00
til 18.00 eller efter aftale)

HONNING KØBES

Kontant afregnet eller via puljekøb
Dagspris se www.danhoney.dk

Bargum's Biavl
v/ Karin og Jürgen Bargum
Høgsholtvej 6, Ravsted
6372 Bylderup-Bov
Tlf. 61 77 41 41

Bemærk
åbningstiderne:
tirsdag 1400 - 1700
torsdag 1400 - 1700
lørdag 900 - 1200

**Salg af biavlsmateriel, voksafsmeltning,
rammevask samt valsning af tavler.**

Lindevej 26, 5474 Veflinge, Fyn
TLF: 64 80 15 18/29 80 69 27
Fra 1.10.17 - 1.4.18 er der åbent
fredage 14-19
Eller efter aftale
www.skovsbiavl.dk
skovsbiavl@skovsbiavl.dk

MIDTJYSK BIAVLSCENTER

Åbningstider:
fra 1.5.2018-30.9.2018
Torsdag fra 16-19
Lørdag fra 9-12
Ølgodvej 39 - Urup
7200 Grindsted
Tlf. 75 33 00 22
Mobil 23 30 30 22

Vejen Biavlscenter Bastrup Skovvej 20 6580 Vamdrup

Åbent: tirsdag og torsdag
kl. 16-18 (hele året)
Fra 1.4-1.10 har centeret åbent på
fredage fra kl. 16-18 og
lørdage fra kl. 8.30-12.00
Øvrige dage efter aftale
Benny Gansler
Tlf. 75 36 79 00
Mobil 21 74 79 59
info@biavlscenter-vejen.dk

Vejen Biavlscenter Borgergade 74 6752 Glejbjerg

Åbent hver onsdag (hele året) kl. 16-18
eller efter aftale
Tlf. 75 36 79 00
Mobil 21 74 79 59
info@biavlscenter-vejen.dk
www.biavlscenter-vejen.dk

Vi forhandler næsten alt inden for biavl

blandt andet vokstavler, fast & flydende foder, rammer,
bidragter, opstablingsskader i styropor **og meget andet**

Øster Bording Landhandel

Jørn Pedersen/Lis Christiansen
Øster Bordingvej 55 - 8600 Silkeborg
TLF: 86 85 66 60
Mail: j-p-biavl@live.dk

www.landhobby.dk

Åbningstider: Hverdage 9-17 & Lørdag 9-13

Butik & Netbutik

MERE END 500 VARENUMRE

KØB & SALG af honning - VOKS afsmeltning - bistader
propolis - honningslynger - bolsjer - mjød - pumper - gavepapir
vokslus - arbejdstøvlere - bidragter - rammer - vokstavler - bidragt - handsker
magasin - røgpuster - væger - bifoder - midebekæmpelse - glas
refractometre - trugstade - observationsstade etc.....

KIG IND! i vores butikker eller på [www](http://www.obcbiavl.dk)

www.obcbiavl.dk

HAVNDAL · Østerbro 1 · 8970 Havndal · T: 8647 0452 · obcbiavl@mail.dk
Åbningstider: Torsdag og fredag kl. 9 - 17. Lørdag kl. 9 - 12. Eller efter aftale.

HØRNING · Dørup gade 6 · 8362 Hørning · T: 2927 5914 · damgaardensbiavl@gmail.com
Onsdag kl. 8 - 18. Lørdag kl. 8 - 12. Lukket lørdag i perioden 1. oktober - 1. maj. Eller efter aftale

Lynghonning?

Med denne nålevalse går skrælningen som en leg. Valsen føres ganske enkelt frem og tilbage over tavlen, og nu er rammerne med den lækre lynghonning klar til slyngning.

215,00 kr./Stk. inkl. moms

Swienty A/S Hørtoftvej 16, Ragebøl
DK-6400 Sønderborg
Tel. +45 74 48 69 69
shop@swienty.com

swienty

for better honey

MØDER

FYN

Ringe & Omegns BF Søndagsmøde den 9. september kl. 9.00 i foreningens hus Sdr. Højrupvejen 104a, Søllinge, 5750 Ringe. Vi får besøg af den unge biavler Mathias Andersen, som vil fortælle om sine oplevelser ved det internationale møde med unge biavlere i Frankrig. Der findes mange forskellige tilsætningsbure til dronninger og ikke alle er lige velegnede. Forskellige bure vises, og fordele og ulemper gennemgås og der bliver drøftet, hvordan man bedst tilsætter dronninger så det lykkes.

P.b.v. Aksel Scheby

Svendborg og Omegns BF holder udflugt til Langeland lørdag den 22. september, hvor vi mødes på p-pladsen ved Strynøfærgen.

Vi skal rundt og se Langelands Kunsttårne, der efter idé af en lokal kunstner Hans Kjær gjorde det muligt at se kunst i 12 gamle transformatorstationer. Vi får besøg af en af de lokale kunstnere, der fortæller omkring samarbejdet kunstnerne imellem. Vi slutter til spisning på Kædeby Cafeen, hvor menuen er wiener-schnitzel. Prien for hele dette arrangement er 225 kr. for medlemmer - ikke medlemmer 250 kr.

Tilmelding til Jørgen Bang tlf. 62 20 55 81 / 20 76 81 16 / bimesteren@live.dk senest den 10. september.

P.b.v. Jørgen Bang

**Bibutikken
alt til biavleren**

Max Guldskjær
Pårupvej 50, 3230 Græsted
Tlf. 21 79 17 74

www.bibutikken.dk
max@bibutikken.dk

Åbningstider:

Mandag & onsdag 17.00-20.00
Søndag 17.00-20.00
Samt efter aftale pr. telefon

JYLLAND 7000-7999

Brande og Omegns BF Den 21. august i Skolebigården bagved "Den Gamle Købmandsgård" i Uhre kl. 19.00. Vi mødes i skolebigården. Der skal myresyrebehandles (mulighed for køb af myresyre).

Den 4. september i Skolebigården eller? (evt. på besøg) kl. 19.00. Hvordan har sæsonen været?

Grindsted og Omegns BF Den 27. august i Skolebigården, Løvbakkevej 32 kl. 19.00: Vi varroa behandler bierne i skolebigården v/Egon Green.

Herning og Omegns BF den 3. september i Skolebigården Løvbakkevej 32 kl. 19.00: Bierne fodres med flydende foder.

Den 24. september - Nærmere følger pr. mail. Kl. 19.00 samles vi og får os noget godt at spise, og honning indgår selvfølgelig også i menuen. Tilmelding nødvendigt for madindkøb senest den 11. september.

Salling Fjends BF Den 25. august på parkeringspladsen ved Kvickly Skive kl. 09.00. Vi skal besøge Svankjær honning og biavl ved biavler Jens Mogensen, der har 100 bifamilier, har eget tapperi og er landmand. Den medbragte mad spises ved Lodbjerg fyr. Derefter er der guidet rundvisning i det sydlige nationalpark Thy ved Thorkild Møller. Vi slutter dagen med kaffe på Stenbjerg Kro.

Vejle og Omegns BF Igen i år har vi en tur ud i naturen med naturvejleder Peer Høgsberg, denne gang sker det onsdag den 22. august, hvor vi kl. 19 mødes på parkeringspladsen på Slotsbjergvej. Her vil Peer på sin sædvanlige gode måde vise os rundt på Runkenbjerg og fortælle om, hvad vi møder på vores vej.

Tag kaffe/te m.v. med til at styrke dig på efter turen.

Den 28. august er der afslutning i skolebigården, hvor vi håber mange vil kigge forbi.

Bivenlige hilsner Bestyrelsen

JYLLAND 8000-8999

Bjerringbro og Omegns BF afholder møde i skolebigården tirsdag den 28. august kl. 19. Der vil være mulighed for at arbejde med bierne og følge bifamiliernes udvikling hen over sommeren. Hvad gør vi ved sygdom, varroa, sværmning, dronningetab med videre? Vi laver dronninger og forbereder til indvintring. Alle med ny eller gammel interesse for bier er meget velkommen. Bigården er beliggende på Naturskolen- Bøgely, adressen er Ulstrupvej 9.

P.b.v. Christoffer W. Hansen

Nr. Snede og Omegns BF I Skolebigården holder vi fast i tirsdagsaftnerne, hvor vi mødes kl. 19.00 til gennemsyn af bifamilier og undervisning med efterfølgende snak og kaffe.

P.b.v. Frode

Århus og Omegns BF Skolebigården er flyttet til nye faciliteter. Vi får til huse på det tidligere Marselisborg hospital. Se på foreningens hjemmeside www.aarhusbiavl.dk

Du kan altid på foreningens hjemmeside www.aarhusbiavl.dk holde dig a'jour med programmet og også se, om der sker ændringer.

Pf.v. Hans-Jørgen Jensen-Wettlaufer

GENERALFORSAMLINGER

JYLLAND 8000-8999

Bjerringbro og Omegns BF afholder ordinær generalforsamling tirsdag den 11. september kl. 19.00 i Jægerhytten, Ulstrupvej 11, 8850 Bjerringbro. Dagsorden ifølge vedtægterne.

P.b.v. Christoffer W. Hansen

BIEN MED DE GYLDNE HOSER

I slutningen af juni vakte det jubel, da man på Samsø fandt et enkelt eksemplar af guldbuksebien. Sidst bien blev observeret i Danmark, var i 1937. Det er forskere fra Københavns og Aarhus Universiteter som gjorde det spektakulære fund. Guldbuksebien regnes for at være uddød i Sverige, og i Tyskland er den ikke set i de seneste 25 år. Til gengæld findes guldbuksebien længere sydpå, eksempelvis i Tyrkiet og Grækenland. Det er formentlig det milde og tørre klima på Samsø og det kuperede steppelandskab, der har det gjort det muligt for den varmekrævende art at trives netop her. Ifølge forskerne har guldbuksebien sandsynligvis været her hele tiden, den er tilsyneladende bare ikke blevet observeret af nogen der har kunnet artsbestemme den. Guldbuksebien (*Dasypoda suripes*), der hører til familien sommerbier (*Melittidae*), er en stor art med en kropslængde på 14-16 mm. Bien har fået sit navn efter den meget lange og gyldne behåring, som navnlig hunnerne har på bagskinnebenene. Hannens behåring på bagskinnebenene er betydeligt kortere. Bien bygger rede på tørre, steppeagtige og udpræget sandede jorde. Flyvetiden er fra omkring medio juni og indtil medio august. Der er kun gjort få observationer af blomsterbesøg, men i Tyskland er den fundet på blåmunke, hvor den sandsynligvis henter nektar. Hidtil kender man kun til, at bien samler pollen fra blåhat.

KILOMETER EFTER KILOMETER

I det nordjyske lykkedes det næsten at nå det ambitiøse mål om 100 faunastriber. Faktisk manglede der blot sølle tre km inden målet var nået. Med 97 km kan de 91 lodsejere, der deltog i projektet være ganske godt tilfredse med indsatsen. Til sammenligning lykkedes det sidste år "kun" at komme op på 65 km.

I år var det muligt at udså to forskellige frøblandinger, nemlig en vildtblanding og en decideret blomsterblanding. Derudover var der også en blanding specielt til økologer. Sommerens tørke har dog betydet, at det er forskelligt hvor meget de enkelte faunastriber har blomstret.

GYMNASIASTER MED BIER

På Borupgaard Gymnasium har de i et par år haft bier. Foruden at forsøge tilværelsen på gymnasiet, så bruges bierne også i undervisningen. Eleverne i 1.i. har lavet deres helt eget bilaug med fire niveauer af udfordringer, så eleverne gradvis kan vænne sig til omgangen med bierne. Det første niveau som bi-ven går ud på, at man skal have bidragt på og en tur i bigården. Når man avancerer til næste niveau, skal man åbne statet og omgås bierne afslappet. På tredje niveau skal man selv tage tavler op og finde dronningen. På det fjerde og sidste niveau er man nu klar til at skulle høste og slynge honning. Inden sommerferien var allerede fem elever på niveau 4, og flere ventes at følge efter ferien.

Årets honninghøst er dels blevet brugt som sommergave til gymnasiets lærere, og dels skal det bruges i undervisningen i bioteknologi, hvor eleverne skal brygge mjød og lære om gæringsprocesser. Det skriver Ballerup Bladet den 31. juli.

"Vi ser store udsving i hvor godt frøene har spiret rundt omkring i landskabet, og vi er lidt bange for at den manglende regn har skylden for det. Det kan nogle steder se ud som om at faunastriberne ikke bliver helt så flotte, som vi havde håbet på, siger Rasmus Arvidson, miljøkonsulent i LandboNord. Det skriver Oplandsavisen den 24. juli.

swienty... alt til biavl

Apiguard

Effektiv varroabekæmpelse

- Baseret på det naturlige thymol
- Meget nemt at bruge
- Egnede til indvintring
- Godkendt til økologisk biavl i EU
- Effektivt samt skånsomt mod bierne
- 1 bifamilie skal behandles med 2 pakker

Pris pr. pakke 26,50 DKK inkl. moms

Varroatester

Er du i tvivl om, om dine bifamilier har mange varroamider?

- Nem at bruge
- Giver dig en indikation på midetrykket før og efter behandling
- Bierne bedøves med CO2 og vågner op igen efter tjek og kan rystes tilbage i stedet
- Udviklet i samarbejde med dansk biavlere
- Et tjek tager ca. 1 minut

Pris 395,00 DKK inkl. moms

Du finder alle vores
produkter på
www.swienty.com

- Eget værksted
- Installationer af komplette anlæg på verdensplan
- Produktudvikling

swienty

for better honey

Swienty A/S Hørtoftvej 16, Ragebøl
DK-6400 Sønderborg
Tel. +45 74 48 69 69
Fax +45 74 48 80 01

shop@swienty.com
www.swienty.com
Butik tirs-fre: 12.00 - 16.00
Telefontid: 09.00-16.00

Afsender: Danmarks Biavlerforening, Fulbyvej 15, 4180 Sorø

DANMARK

PP

SORTERET MAGASINPOST

ID nr. 42245